

Nr 155.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggspension åt förra lärarinnan Selma Kristina (Tina) Elisabet Björck; given Stockholms slott den 24 februari 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. J. F. Almkvist.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Almkvist anför:

Pensioner till lärarinnor vid privatläroverk utgå i vanliga fall från den för pensionering av sådana lärarinnor inrättade lärarinnornas pensionsanstalt och därjämte ofta från någon, eventuellt båda, av de sedan många år tillbaka förefintliga enskilda pensionsinrättningarna för ifrågavarande lärarinnor. Då de från lärarinnornas pensionsanstalt reglements enligt utgående pensionerna i de flesta fall uppgå till mycket små belopp, har riksdagen anslagit medel för beredande av tilläggspensioner, avsedda att utöka grund-

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 1 saml. 134 häft. (Nr 155).

pensionerna. Föreskrifter beträffande dessa tilläggpensioner lämnades i enlighet med beslut av 1917 års riksdag i kungörelse den 31 december 1917 (nr 965) angående tilläggpensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna. I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag beslöt av 1921 års riksdag vissa ändringar beträffande sistberörda pensioner. De i anledning härav utfärdade bestämmelserna återfinnas i kungörelsen den 18 november 1921 (nr 702) angående ändring i vissa delar av förutnämnda kungörelse.

Lärarynnornas pensionsanstalt upprättades genom beslut av 1910 års riksdag, och reglemente för anstalten fastställdes genom en kungörelse den 23 december 1910 (nr 145), vilken trädde i kraft den 1 januari 1911.

För rätt till tilläggpension fordras enligt kungörelsen den 31 december 1917 — i detta avseende innebar kungörelsen den 18 november 1921 (nr 702) icke någon ändring av betydelse — dels att vederbörande lärarinna är eller varit delägare i lärarynnornas pensionsanstalt eller ägt rätt att ingå som delägare i nämnda anstalt eller avgått med pension före den 1 januari 1911, dels att hon vid sin avgång under minst 10 tjänstår bestritt sådan tjänstgöring vid enskild läroanstalt, att hon enligt gällande bestämmelser ägt rätt att tillgodoräkna sig densamma för uppflyttning i högre lönegrad.

De bestämmelser i fråga om pensioner åt lärarinnor vid privatläroverken, som sålunda äro givna, äro emellertid ej tillämpliga på alla dylika lärarinnor. Det har nämligen funnits och finnes ännu åtskilliga lärarinnor, som icke tillhört någon pensionskassa och redan avgått från sin tjänst, då bestämmelserna om tilläggpension trädde i kraft. Dessa lärarinnor hava tydligen icke kunnat i vanlig ordning erhålla tilläggpension. Vidare hava författningens bestämmelser rörande sättet för beräkning av tjänstår från tilläggpension utestängt en del övningslärarinnor, som i övrigt uppfylla alla förutsättningar för sådan pensions erhållande men vilkas årliga tjänstgöring ej varit eller kunnat vara tillräckligt omfattande. Åtskilliga lärarinnor av dessa båda kategorier hava emellertid genom beslut av de senare årens riksdagar erhållit rätt att kunna komma i åtnjutande av tilläggpension, ehuru de ej uppfyllde härför stadgade villkor (se prop. nr 84/1923, nr 64/1924 och nr 76/1925 samt riksdagens skrivelser nr 69/1923, punkt 1, nr 108/1924, punkt 1, och nr 114/1925, punkt 1).

Hos Kungl. Maj:t har nu förra lärarinnan Selma Kristina (Tina) Elisabet Björck — med förmälan att hon år 1909 avgått från tjänst såsom lärarinna vid högre elementarskolan i Lund för flickor samt att hon den 30 januari 1921 fyllt 60 år — anhållit att från och med det år, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, komma i åtnjutande av tilläggpension, oaktat hon icke uppfyllde alla för erhållande av dylik pension stadgade villkor.

Ansökningen åtföljes av åldersbevis, vitsörd om sökandens behov av till-

läggspension för sitt uppehälle, specificerade och vederbörligen bestyrkta uppgifter om sökandens tjänstgöring, avseende vederbörande läroanstalts namn, år för tjänstgöringen, tjänstgöringens art och antal tjänstår.

Sökanden avgick utan pension med utgången av år 1909 efter att hava varit tjänstledig ett år på grund av sjukdom och har alltså ej hunnit bliva delägare i den med ingången av år 1911 begynnande lärarinnornas pensionsanstalt. Vid avgången ur tjänst kunde hon räkna tillhoppa 22 tjänstår och har således i avseende å tjänstgöringstidens längd till fullo uppfyllt gällande bestämmelser för rätt att erhålla tilläggspension.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 15 januari 1927 anfört, att sökanden befunne sig i huvudsak i liknande ställning som en del av de lärarinnor, vilka innefattades i de av 1919—1925 års riksdagar fattade beslut i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående tilläggspensioner åt vissa f. d. lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, samt att det därför syntes överstyrelsen skäligen, att sökanden finge komma i åtnjutande av liknande förmåner som nämnda lärarinnor.

Vidare har *statskontoret* den 4 februari 1927 avgivit utlåtande i ämnet och därvid anfört följande:

Då sökanden avgått utan pension före den 1 januari 1911, är hon ej berättigad komma i åtnjutande av tilläggspension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 31 december 1917 (nr 965). Ej heller har hon uppfyllt villkoret att hava bestritt sådan tjänstgöring, att hon utan avseende å dens omfattning ägt rätt att tillgodoräkna sig densamma för uppflyttning i högre lönegrad. Sökanden har nämligen ej förskaffat sig den kompetens, som enligt föreskrift i kungörelsen den 29 oktober 1909, nr 154, sid. 1, utgjort villkor för uppflyttning i högre lönegrad. Då emellertid sökandens avgång från tjänsten utan pension redan vid 48 levnadsår, enligt vad av vederbörande föreståndarinna lämnade upplysningar utvisa, varit förorsakad av sjukdom samt den omständigheten, att sökanden ej haft formell kompetens för uppflyttning i högre lönegrad, icke synes böra tillmätas alltför stor betydelse, särskilt som föreskrifterna härom tillkommit efter det sökanden lämnat sin anställning, vill statskontoret för sin del tillstyrka, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att sökanden utan hinder av att hon icke uppfyller alla för erhållande av tilläggspension enligt de i förenämnda kungörelse den 31 december 1917 stadgade villkor, må för tid efter utgången av år 1926 komma i åtnjutande av tilläggspension, beräknad enligt grunder, som angivas i berörda kungörelse samt i kungörelsen den 18 november 1921 (nr 702) angående ändring i vissa delar av förstnämnda kungörelse.

Slutligen har *direktionen över lärarinnornas pensionsanstalt* i utlåtande den 21 februari 1927 tillstyrkt proposition till riksdagen i enlighet med myndigheternas förslag, samt därvid anfört, att enligt av anstalten verkställd beräkning tilläggspensionen skulle komma att uppgå till 388 kronor för år, vartill komme pensionsförhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med 68 kronor, varigenom totalpensionen skulle uppgå till 456 kronor jämte dyrtidstillägg enligt gällande författning.

Beträffande sökanden synes i huvudsak föreligga samma förutsättningar för erhållande av tilläggspension, som förefunnits beträffande åtskilliga förutvarande lärarinnor, vilka tidigare av riksdagen tillerkänts rätt till dylik pension.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra lärarinnan vid högre elementarskolan i Lund för flickor Selma Kristina (Tina) Elisabet Björck må, utan hinder därav att hon icke uppfyller alla för erhållande av tilläggspension enligt kungörelsen den 31 december 1917 (nr 965) angående tilläggspension åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna stadgade villkor, kunna för tid efter utgången av år 1926 komma i åtnjutande av tilläggspension, beräknad enligt grunder, som angivas i berörda kungörelse samt i kungörelsen den 18 november 1921 (nr 702) angående ändring i vissa delar av förstnämnda kungörelse.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall ävensom förordna, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
C. A. Löwenhielm.